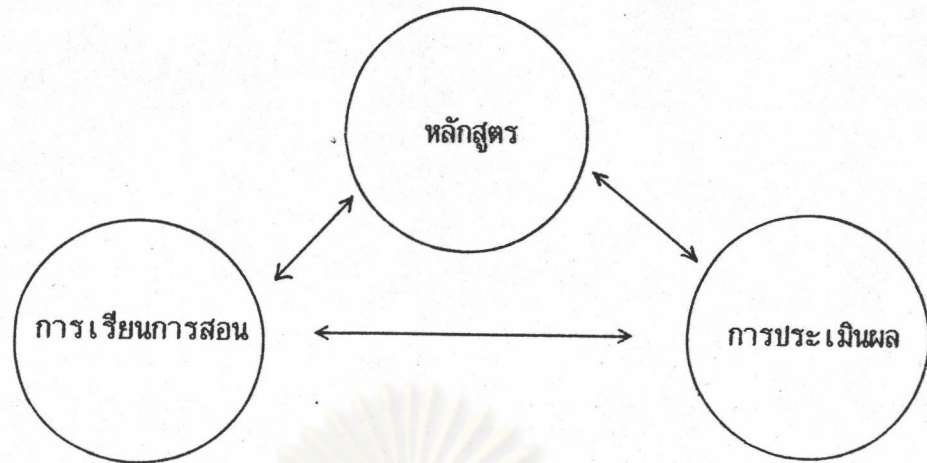

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สุขภาพเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการจัดการศึกษาของชาติ และพัฒนาการด้านอื่น ๆ เช่น ทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง รวมทั้งการพัฒนาประเทศ ดังจะเห็นได้จากแผนพัฒนาการศึกษาของแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 7 (พ.ศ.2535-2539) ที่กำหนดจุดประสงค์ของการจัดการศึกษาไว้ว่า "จะมุ่งจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพของพลเมืองโดยเน้นให้มีคุณธรรม จริยธรรม ปัญญา และมีสุขภาพพลานามัยสมบูรณ์รวมทั้งมีความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพ" จุดหมายของหลักสูตรระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ข้อที่ 7 กล่าวว่า "เพื่อให้มีสุขภาพสมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ และให้รู้จักส่งเสริมการสาธารณสุขของชุมชน" (กระทรวงศึกษาธิการ, 2524) และหลักสูตรระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 ข้อที่ 1 กล่าวว่า "เพื่อให้รู้จักดำเนินชีวิตบนพื้นฐานแห่งคุณธรรมไม่เบียดเบียนผู้อื่น มีความซื่อสัตย์สุจริต ยุติธรรม มีระเบียบวินัยมีน้ำใจเป็นนักกีฬา มีสุขภาพสมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ มีความรับผิดชอบ ต่อตนเอง ครอบครัวและประเทศชาติ" (กระทรวงศึกษาธิการ, 2525) วิชาสุขศึกษาจึงบรรจุไว้ในหลักสูตรทุกระดับ แม้ในระดับประถมศึกษาซึ่งบูรณาการเข้ากับกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นเป็นวิชาหนึ่งในกลุ่มวิชาพัฒนาบุคลิกภาพ และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ถือเป็นวิชาสามัญและบังคับผ่าน ซึ่งมีจุดหมายสำคัญเหมือนกันคือ ให้นักเรียนเกิดการเปลี่ยนแปลง พฤติกรรมในด้านความรู้ ทักษะ และการปฏิบัติที่เกี่ยวกับสุขภาพ (สุชาติ โสมประยูร, 2525)

การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพของพลเมืองให้มีคุณลักษณะตามจุดหมายของแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 7 นั้น จำเป็นต้องมีการกำหนดจุดหมายและแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรขึ้นมา แล้วนำหลักสูตรดังกล่าวไปจัดการเรียนการสอนหรือฝึกอบรม เพื่อให้บุคคลมีพัฒนาการตามที่หลักสูตรกำหนดไว้ จากนั้นจะมีการประเมินผลเพื่อตรวจสอบว่าได้ผลตามที่คาดหวังหรือไม่ มากน้อยเพียงใด องค์ประกอบทั้ง 3 ส่วนนี้จะสอดคล้องสัมพันธ์กันดังแผนภูมิต่อไปนี้

หลักสูตรจะกำหนดคุณลักษณะที่ต้องการของผู้เรียน พร้อมทั้งแนวทางในการดำเนินการให้บรรลุเป้าหมาย ผู้ใช้หลักสูตรจึงต้องวิเคราะห์จุดมุ่งหมายของหลักสูตรให้เป็นจุดประสงค์การเรียนการสอนที่ชัดเจน เพื่อนำไปจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เหมาะกับสภาพของผู้เรียน และสภาพแวดล้อมต่าง ๆ อันจะส่งผลให้บรรลุจุดประสงค์การเรียนการสอน การที่ผู้สอนจะทราบว่าผู้เรียนบรรลุจุดประสงค์การเรียนการสอนหรือไม่นั้น จะต้องมีการประเมินผลการเรียน ผลจากการประเมินผลนอกจากจะชี้ผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนแล้ว ยังเป็นข้อมูลในการปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนและปรับปรุงหลักสูตรในโอกาสต่อไปอีกด้วย จะเห็นว่าการประเมินผลเป็นปัจจัยสำคัญต่อการศึกษาทุกระดับ เพื่อให้ทราบความเป็นไป และพัฒนาการของผู้เรียน การวัดและประเมินผลทางการศึกษาจึงจำเป็นต้องกระทำอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้การจัดการศึกษา และผู้เรียนเกิดการพัฒนาให้บรรลุจุดหมายที่หลักสูตรและรายวิชากำหนดไว้ การวัดและประเมินผลทางการศึกษามีการปรับปรุง เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ เพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของหลักสูตร (สมพงษ์ เรืองศรี, 2530) ดังเช่นในอดีต หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย พุทธศักราช 2524 นักเรียนสามารถเลือกรายวิชาเรียนได้ตามความถนัดและความต้องการมากขึ้น การตัดสินผลแยกเป็นอิสระแก่กันในแต่ละรายวิชาเรียน และคิดเป็นระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการประเมินผลการเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย ฉบับปีพุทธศักราช 2529 แต่โดยธรรมชาติของแต่ละรายวิชาย่อมมีความแตกต่างกัน รายวิชาต่าง ๆ ที่กำหนดในหลักสูตร มีจุดมุ่งหมายของรายวิชาและพฤติกรรมที่จะบรรลุไม่เหมือนกัน ทำให้สภาพและปัญหาการวัดและประเมินผล แตกต่างกันไป โดยเฉพาะวิชาสุขศึกษา มีจุดมุ่งหมายหลักการเรียนการสอน มุ่งเน้นให้มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมสุขภาพ (health behavior) ได้แก่ ความรู้ด้านสุขภาพ

(health knowledge) ทักษะด้านสุขภาพ (health attitude) และการนำความรู้และทัศนคติที่ถูกต้องไปปฏิบัติทำให้เกิดผลดีต่อสุขภาพ (health practice) การวัดและประเมินผลจึงมุ่งเน้นพฤติกรรมสุขภาพทั้งสามด้านและในแต่ละระดับชั้นยังเน้นแต่ละด้านแตกต่างกันออกไปอีกด้วย (สมพงษ์ เรืองศรี, 2530)

การวัดและประเมินผลนั้นเป็นของคู่กัน การประเมินผลที่ถูกต้องมาจากการวัดอันสิ่งที่เราต้องการนั้นหลาย ๆ ด้านหรือเกือบทุกด้าน ผลที่ได้รับจึงจะต้องแน่นอน และเชื่อถือได้จริง (สุชาติ โสมประยูร, 2526) กระบวนการด้านการวัดและประเมินผลจะครอบคลุมตั้งแต่การเลือกเทคนิค วิธีการ เครื่องมือวัด การสร้างและวิเคราะห์เครื่องมือ การนำเครื่องมือไปทดลองใช้ การตัดสินผลและประเมินความก้าวหน้าของผู้เรียน จากสาเหตุที่กระบวนการวัดและประเมินผลมีองค์ประกอบมากมาย จึงมีความจำเป็นจะต้องใช้เทคนิควิธีการวัดผลในหลาย ๆ รูปแบบที่เหมาะสม เพื่อการประเมินผลที่มีประสิทธิภาพ ตามสภาพความเป็นจริงในทางปฏิบัติมักจะมีปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการด้านการวัดและประเมินผลอยู่เสมอ ดังเช่น งานวิจัยติดตามผลการปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการประเมินผลการเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (สุมาลี จันทร์ชโล, 2522) พบปัญหาว่า ครูผู้สอนส่วนมากมีความรู้ความเข้าใจ การประเมินผลค่อนข้างน้อย ครูปฏิบัติตามระเบียบการวัดและประเมินผลในระดับปานกลาง ครูมีปัญหาเรื่องคู่มือการประเมินผลไม่เพียงพอ ขาดบุคลากรที่จะให้คำแนะนำปรึกษา ขาดความรู้ในการเขียนข้อสอบ และวิธีการเขียนจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ขาดความรู้เกี่ยวกับวิธีการวัดและประเมินผล มีปัญหาการประเมินผลก่อนเรียนและพบว่า ปัญหาการประเมินผลมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ

ดังนั้นเมื่อกระทรวงศึกษาธิการได้นำหลักสูตรมัธยมศึกษาฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533 มาใช้ จึงได้จัดอบรมครูผู้สอน เพื่อให้ทราบเกี่ยวกับแนวปฏิบัติการวัดและประเมินผลตามหลักสูตรมัธยมศึกษา ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533 ขึ้น แต่คงจะเป็นเรื่องยากที่ครูทั้งประเทศจะได้รับการอบรมในเรื่องนี้ครบทุกคน ครูสอนสุขศึกษาก็เช่นเดียวกับครูที่สอนวิชาอื่น ๆ ซึ่งส่วนหนึ่งได้รับการอบรมและส่วนหนึ่งไม่ได้รับการอบรม เกี่ยวกับแนวปฏิบัติการวัดและประเมินผลตามหลักสูตรมัธยมศึกษาฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533 จากผลการวิจัยของ สมพงษ์ เรืองศรี (2530) เรื่องปัญหาการวัดและประเมินผลวิชาสุขศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตการศึกษา 3 พบว่า ปัญหาการวัดและประเมินผลวิชาสุขศึกษา มีปัญหาโดยส่วนรวม และรายด้านในระดับปานกลาง แต่

ในบางข้อย่อยมีปัญหาในระดับมาก ได้แก่ ขาดคู่มือและอุปกรณ์ในการวิเคราะห์ข้อสอบ ขาดอุปกรณ์ในการทดสอบปฏิบัติในบางบทเรียน ขาดคู่มือและอุปกรณ์ในการวัดและประเมินผล ขาดความรู้ในการสร้างแบบวัดทัศนคติขึ้นใช้เอง คาบการเรียนวิชาสุขศึกษามีน้อยทำให้การวัดผล ด้านการปฏิบัติทำได้ไม่ทั่วถึง การวัดและประเมินผลด้านการปฏิบัติต้องใช้เวลามาก การสังเกตการปฏิบัติ นอกเวลาทำได้ยาก การให้คะแนนการปฏิบัติจากเพื่อน ครู ผู้ปกครอง ทำได้ไม่ทั่วถึง ครูสุขศึกษา สอนในหลายระดับชั้น จำเป็นต้องออกข้อสอบในหลายรายวิชา ขาดการเก็บรวบรวมข้อสอบที่วิเคราะห์แล้วเป็นธนาคารข้อสอบ ขาดการพบปะกับครูในโรงเรียนหรือกลุ่มโรงเรียน เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ด้านการวัดและประเมินผล จะเห็นว่าปัญหาที่พบนั้น มีหลายประการด้วยกัน จึงน่าจะได้มีการศึกษา ปัญหาการวัดและประเมินผลวิชาสุขศึกษาให้กว้างขวางออกไป ในเขตการศึกษาอื่น ๆ เพื่อจะได้ทราบปัญหาโดยส่วนรวม ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าเขตการศึกษา 6 เป็นเขตการศึกษาที่ประสบปัญหาขาดครูที่จบสาขาวิชาเอกสุขศึกษา ดังเช่นงานวิจัยของ ศิวีไล กลกิจสกุลผล (2530) ที่พบว่า เขตการศึกษา 6 มีครูจบวิชาเอกสุขศึกษาเพียงร้อยละ 15.31 เท่านั้น ซึ่งน่าจะเป็นปัญหาทั้งในด้านการสอนและการวัดประเมินผล อีกทั้งเขตการศึกษา 6 เป็นจังหวัดกลาง ซึ่งกระจายไปสู่จังหวัดในภาคต่าง ๆ คือ ภาคเหนือ ภาคกลาง และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จึงเป็นกลุ่มตัวอย่างที่ดำเนินการวิจัยครั้งนี้

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังที่ได้กล่าวมาแล้ว ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาถึงปัญหาการวัดและประเมินผลวิชาสุขศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 6 เพื่อนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลวิชาสุขศึกษา

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการวัดและประเมินผลวิชาสุขศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตการศึกษา 6
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็น เกี่ยวกับปัญหาการวัดและประเมินผลวิชาสุขศึกษา ของครูสุขศึกษาที่มีประสบการณ์การสอน 1-5 ปี กับครูสุขศึกษาที่มีประสบการณ์การสอนมากกว่า 5 ปี

สมมติฐานการวิจัย

ปัญหาการวัดและประเมินผลวิชาสุขศึกษาของครูสุขศึกษาที่มีประสบการณ์การสอน 1-5 ปี และมากกว่า 5 ปี มีความแตกต่างกัน

ขอบเขตการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาปัญหาการวัดและประเมินผลการเรียนการสอนวิชาสุขศึกษาของครูผู้สอนสุขศึกษา ระดับมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาเฉพาะเขตการศึกษา 6 ซึ่งประกอบด้วย จังหวัดชัยนาท พระนครศรีอยุธยา ลพบุรี สระบุรี สิงห์บุรี อ่างทอง และอุทัยธานี เท่านั้น
2. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า
  - 2.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ครูสอนสุขศึกษาที่มีประสบการณ์การสอน วิชาสุขศึกษา 1-5 ปี กับครูสอนสุขศึกษาที่มีประสบการณ์การสอนวิชาสุขศึกษามากกว่า 5 ปี
  - 2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ปัญหาการวัดและประเมินผลวิชาสุขศึกษา
3. การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาการวัดและประเมินการเรียนการสอนในด้านต่าง ๆ ดังนี้
  - 3.1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับครูผู้สอนสุขศึกษา
  - 3.2 สภาพการวัดและประเมินผลวิชาสุขศึกษา
  - 3.3 ปัญหาการวัดและประเมินผลวิชาสุขศึกษาในด้านต่าง ๆ
  - 3.4 ความต้องการด้านการนิเทศการวัดและประเมินผลวิชาสุขศึกษา
4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการวัดและประเมินผล วิชาสุขศึกษา ในด้านต่าง ๆ ได้จากการตอบแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

ข้อตกลงเบื้องต้น

ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามของกลุ่มประชากรถือว่าเป็นข้อมูลที่ผู้ตอบตอบด้วยความจริงใจ ตามข้อเท็จจริงของปัญหาการวัดและประเมินผล วิชาสุขศึกษา ตามหลักสูตรมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 6

คำจำกัดความในการวิจัย

การวัดผล หมายถึง การวัดลักษณะของบุคคลจากผลการใช้แบบทดสอบตามกฎเกณฑ์ที่กำหนดแล้ว แสดงคุณค่าด้วยปริมาณของจำนวนที่วัดได้รวมไปถึงการสังเกต การประเมินค่า ตลอดจนการใช้เครื่องมืออื่น ๆ ที่สามารถรวบรวมข้อมูลในเชิงปริมาณ

การประเมินผล หมายถึง กระบวนการที่นำมาใช้ต่อเนื่องจากการวัดผลในการตีค่าของสิ่งที่เราวัดได้ รวมถึงการตัดสินคุณค่าโดยมีเกณฑ์วัตถุประสงค์ หรือมาตรฐานที่กำหนดขึ้นสำหรับเปรียบเทียบ

วิชาสุขศึกษา หมายถึง รายวิชา พ011 พ012 พ013 พ014 พ015 และ พ016 ที่เปิดสอนตามหลักสูตรระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 และรายวิชา พ401 พ402 พ503 พ504 พ605 และ พ606 ตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524

โรงเรียนมัธยมศึกษา คือ โรงเรียนที่เปิดสอนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตการศึกษา 6

เขตการศึกษา 6 หมายถึง เขตการศึกษาที่ประกอบด้วย จังหวัดชัยนาท ลพบุรี พระนครศรีอยุธยา สระบุรี สิงห์บุรี อ่างทอง และอุทัยธานี

ครูสุขศึกษา หมายถึง ครูผู้สอนรายวิชา พ011 - พ606 สุขศึกษาต่างๆ ตามหลักสูตรมัธยมศึกษาฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตการศึกษา 6

ข้อจำกัดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้รวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามเพียงอย่างเดียว

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

การหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยด้วยค่าที (t-test)

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัยครั้งนี้

1. เพื่อที่จะได้ทราบถึงสภาพและปัญหาการวัดและประเมินผลวิชาสุขศึกษาโดยส่วนรวม เพื่อเป็นแนวทางการเพิ่มพูนความรู้และพัฒนาครูสุขศึกษา รวมทั้งเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลวิชาสุขศึกษาให้ถูกต้องมากขึ้น
2. เพื่อที่จะได้ทราบถึงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการวัดและประเมินผลวิชาสุขศึกษาของครูสุขศึกษาที่มีประสบการณ์การสอนต่างกัน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย